

บทที่ 5 ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านบุคลิกภาพ - ด้านความถนัด และด้านความสนใจ

ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

การวัดหรือการประเมินค่าบุคลิกภาพโดยทั่วไป

วิธีการในการวัดบุคลิกภาพ

การวัดบุคลิกภาพแตกต่างจากการวัดความสามารถด้านต่าง ๆ

ชนิดของแบบทดสอบบุคลิกภาพ

แบบทดสอบประเภทให้รายงานตัวเอง

แบบทดสอบประเภทการฉายภาพ

ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความถนัด

ความหมายของความถนัด

ลักษณะของความถนัดของบุคคลที่ใช้วัดกัน

ชนิดของแบบทดสอบความถนัด

แบบทดสอบความถนัดประเภทตัวประกอบพหุคูณ

แบบทดสอบความถนัดประเภทตัวประกอบเดี่ยว

ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความสนใจ

ความหมายของความสนใจ

การศึกษาความสนใจของบุคคล

วิธีการที่ใช้ศึกษา "ความสนใจ" ของบุคคล

แบบทดสอบความสนใจที่ใช้กันมาก

สรุป

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 5

บทที่ 5

ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านบุคลิกภาพ ด้านความถนัด และด้านความสนใจ

จุดประสงค์

เมื่อนักศึกษาได้เรียนบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. บอกความหมายของ “บุคลิกภาพ” และองค์ประกอบของบุคลิกภาพได้
2. ระบุวิธีการประเมินค่าบุคลิกภาพได้
3. ระบุวิธีการที่ใช้วัดพฤติกรรมจริง ๆ ของบุคคลได้
4. ระบุวิธีการที่ใช้วัดความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคลได้
5. อธิบายได้ว่าการวัดบุคลิกภาพมีความแตกต่างจากการวัดความสามารถต่าง ๆ
6. ระบุแบบทดสอบบุคลิกภาพประเภทให้รายงานตนเองได้
7. ระบุแบบทดสอบบุคลิกภาพประเภทการฉายภาพได้
8. บอกความหมายของ “ความถนัด” และ “ลักษณะต่าง ๆ ของความถนัดของบุคคลที่ใช้วัดกันได้
9. เปรียบเทียบความแตกต่างของแบบทดสอบความถนัดประเภทตัวประกอบพหุคูณ และประเภทตัวประกอบเดี่ยว พร้อมทั้งยกตัวอย่างแบบทดสอบนั้น ๆ ได้
10. อธิบายได้ว่า แบบสำรวจความสนใจ ทำให้บุคคลได้ทราบอะไรเกี่ยวกับตนเองบ้าง
11. ยกตัวอย่างแบบสำรวจความสนใจที่ใช้ในปัจจุบันประมาณ 2-3 ชนิด ได้

ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านบุคลิกภาพ ด้านความถนัด และด้านความสนใจ

ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพ

คำว่า “บุคลิกภาพ” ได้มีผู้นิยามไว้ต่างกันมากมาย แต่ในที่นี้จะเน้นเป็นความหมายใน 2 ลักษณะคือ

บุคลิกภาพ (ความหมายแรก) หมายถึง ลักษณะส่วนรวมของบุคคล ที่เป็นลักษณะเฉพาะของคนๆ นั้น เช่น รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย คำพูด ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ ค่านิยม ความเชื่อถือ และความรู้ทักษะต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการปรับตัวของบุคคล

องค์ประกอบของบุคลิกภาพ ประกอบด้วย

1. **ลักษณะทางกาย** หมายถึง รูปร่าง หน้าตา สัดส่วน ผิวพรรณ ขนาด น้ำหนัก โครงสร้างของร่างกาย และสุขภาพ

2. **ลักษณะทางอารมณ์** หมายถึง ความสามารถในการควบคุมความรู้สึก และการกระทำต่างๆ ของบุคคล

3. **ลักษณะทางสังคม** หมายถึง ท่าที การปฏิบัติต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งที่คนอื่นมีความรู้สึกต่อบุคคลซึ่งเกิดจากคุณลักษณะต่างๆ ของบุคคลนั้น

4. **ลักษณะทางจิตใจ** หมายถึง ความคล่องแคล่ว รื่นเริง ความจำ ความคิดอ่าน การตัดสินใจ อุปนิสัย ค่านิยม และเจตคติที่มีต่อคนอื่น

5. **ลักษณะทางสติปัญญา** หมายถึง ความสามารถที่จะเรียนรู้และรับรู้ อัตราความเร็วจึงจะเห็นความสัมพันธ์ต่างๆ และความเข้าใจในสภาพการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

บุคลิกภาพ (ความหมายที่สอง) หมายถึง ลักษณะนิสัยที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล และลักษณะนิสัยนี้เป็นลักษณะประจำตัว ที่ทำให้บุคคลแต่ละคนต่างกัน ลักษณะที่ใช้เป็นแนวทางในการวัดพฤติกรรม แบ่งเป็น 5 ประการ คือ

1. **อุปนิสัย** การตัดสินใจว่าบุคคลมีอุปนิสัยเช่นใด ขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคม บุคคลที่มีอุปนิสัยดี จึงเป็นคนที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังเช่น ซื่อสัตย์ ใจกรุณา ขยันขันแข็ง ร่วมมือกับผู้อื่น และอื่นๆ

2. **ความสามารถในการปรับตัว** ผู้ที่สามารถในการปรับตัว คือ ผู้ที่ครองชีวิตในสังคมโดยไม่ประสบปัญหา หรือผู้ที่ยอมรับสภาพของตนเอง และสังคมอย่างมีความสุข

3. **อารมณ์** อารมณ์มีหลายแบบ เช่น ร่าเริงหรือเศร้าซึม คึกคักหรือเฉื่อยชา ตื่นเต้นหรือสงบ เป็นต้น

4. ความสนใจ ความสนใจเป็นแนวโน้ม ที่จะทำให้บุคคลพยายามแสวงหา หรือพยายาม มีส่วนในกิจกรรมอย่างหนึ่ง ๆ

5. เจตคติ แนวโน้มของความชอบ ไม่ชอบ การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ที่บุคคลมี ต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เหตุการณ์ วัตถุ และบุคคล

การวัดหรือการประเมินค่าบุคลิกภาพโดยทั่วไป แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

1. วิธีที่ไม่จัดอยู่ในวิธีวิทยาศาสตร์

วิธีนี้ เป็นวิธีการที่เสาะแสวงหา และรวบรวมข้อนึกคิดและคำอธิบายเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ของบุคคล เช่น การตัดสินบุคลิกภาพโดยอาศัย การสังเกตรูปร่างลักษณะ รูปพรรณสัณฐานของ ส่วนสัดของร่างกาย ดุลายมือ ลายเท้า ดูดวงและทำนายทางโหราศาสตร์ ฯลฯ เป็นต้น

2. วิธีการเชิงวิทยาศาสตร์

วิธีนี้ เป็นวิธีการที่มีหลักการ ที่น่าเชื่อถือ มากกว่าวิธีแรก และกระทำได้หลายทาง คือ

2.1 การสังเกต

2.2 การสัมภาษณ์

2.3 การประมาณค่า

2.4 การทำสังคมมิติ

2.5 การใช้แบบสำรวจบุคลิกภาพ

2.6 การใช้เทคนิคโปรเจคทีฟและแบบทดสอบโปรเจคทีฟ

วิธีการในการวัดบุคลิกภาพ

เป็นที่ยอมรับว่า แบบทดสอบไม่สามารถวัดบุคลิกภาพได้ทุกแง่มุม ได้เท่ากับ การวัดความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น การวัดสติปัญญา ความสัมฤทธิ์ผล เป็นต้น จึงได้มีผู้พยายาม คิดค้นแนววิธีต่าง ๆ สำหรับวัดลักษณะด้านนี้ของบุคคล ซึ่งอาจกล่าวได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. วัดพฤติกรรมจริง ๆ ของแต่ละบุคคล

การวัดพฤติกรรมจริง ๆ ของบุคคล เป็นการพิจารณาว่าบุคคลนั้น คิดทำอะไร ประพฤติ ตนอย่างไร ต่อสภาพแวดล้อม และบุคคลทั่วไป และการวัดในลักษณะนี้กระทำได้โดย

- ใช้วิธีการสังเกต

- ใช้วิธีการสำรวจและทดสอบ

- ใช้วิธีการสัมภาษณ์

2. วัดความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคลนั้น

การวัดความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่มีต่อบุคคลนั้น หรือต่อตนเอง เป็นการวัดในแง่

ของการค้นหาว่า บุคคลอื่นมองเห็นหรือรู้สึกหรือคิดเกี่ยวกับบุคคลนั้นอย่างไร เพื่อจะได้ทราบคุณลักษณะต่าง ๆ หรือบุคลิกภาพของบุคคลนั้น การวัดในลักษณะนี้กระทำได้โดย

- ใช้วิธีการให้คะแนนโดยผู้อื่น หรือการให้ผู้อื่นประมาณค่าบุคคลนั้น
- ใช้วิธีให้บุคคลตอบแบบสอบถาม “ใครเอ่ย”
- ใช้วิธีการของสังคมมิติ

3. พิจารณาสິงที่บุคคลนั้นกล่าวถึงตนเอง

การพิจารณาสິงที่บุคคลนั้นกล่าวถึงตนเอง เป็นการพิจารณานุคลิกภาพของแต่ละคน โดยถือหลักว่า “การที่จะเข้าใจบุคลิกภาพของแต่ละคนนั้น จะต้องพิจารณาจากภายในตัวบุคคลนั้นๆ” ดังนั้นการที่บุคคลได้รับโอกาสให้คิด นึก หรือ พูดอธิบายเกี่ยวกับตนเอง ก็ย่อมเป็นทางที่จะวัดบุคลิกภาพของผู้นั้น หรือรู้ว่าเขามีบุคลิกภาพเช่นใด จากสิ่งที่อยู่ภายในตัวเขา การวัดในลักษณะนี้ กระทำได้โดย

- ใช้วิธีให้บุคคลเขียนเรื่องราวของตนเอง
- ใช้วิธีให้บุคคล สํารวจ คิดนึก และพูด เกี่ยวกับตนเองในแง่มุมต่างๆ โดยผ่านสื่อ หรือสิ่งเร้าต่าง ๆ
- ใช้วิธีการสัมภาษณ์
- ใช้แบบสํารวจ หรือ ให้ตอบแบบสอบถาม

4. สมมุติสภาพการณ์ให้บุคคลนั้นพิจารณา แล้ววัดพฤติกรรมของบุคคลนั้นในสถานการณ์นั้น ๆ

การวัดบุคคลในลักษณะนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลนั้นแสดงตนเองโต้ตอบต่อสถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างเต็มที่ เข้าหลักที่ว่า “สิ่งทีบุคคลหนึ่ง ๆ มองเห็นในสิ่งต่าง ๆ เป็นการสะท้อนลักษณะภายในของบุคคลนั้น” การวัดลักษณะนี้ ทำได้โดย

- ใช้เทคนิคโปรเจคทีฟ
- ใช้แบบทดสอบหยดหมึกของรอสชาค และ ทีเอที

การวัดบุคลิกภาพแตกต่างจากการวัดความสามารถด้านต่าง ๆ

การศึกษาวัดบุคลิกภาพของบุคคล เป็นเรื่องยาก และมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากการวัดความสามารถด้านต่าง ๆ ของบุคคล ทั้งนี้เพราะ

ในการวัดความสามารถ ผู้วัดและผู้ถูกวัด มีความเข้าใจตรงกันว่า ผู้ถูกวัดจะต้องตอบปัญหาหรือคำถามให้ถูกต้องมากที่สุด เพื่อให้ได้คะแนนมากที่สุด

แต่ในการวัดบุคลิกภาพ ผู้วัดและผู้ถูกวัด อาจมีความตั้งใจขัดกัน กล่าวคือ ผู้วัดพยายามตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ถูกวัดอธิบายความรู้สึกที่แท้จริง แต่ผู้ถูกวัดอาจซ่อนความรู้สึกของตนไว้

โดยตอบคำถามน้อยไป หรือบางทีก็มากเกินไป ซึ่งทำให้ได้คำตอบไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง

ปัญหาต่างเหล่านี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ถูกวัดอาจไม่สามารถวิเคราะห์คุณลักษณะต่างๆ ของตนเองได้ถูกต้องเพียงพอ และในขณะเดียวกัน ก็ยังไม่มีเครื่องมือวัดอันใด ที่อ้างได้ว่า สามารถวัดคุณลักษณะนิสัยต่างๆ เช่น ความกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีอำนาจ ได้เที่ยงตรง เป็นต้น

นอกจากนี้ แม้ว่าผู้สร้างแบบทดสอบบุคลิกภาพ จะพยายามรวบรวมคุณลักษณะต่างๆ ขึ้น เพื่อใช้วัดบุคคล ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ก็ตาม ก็ยังไม่มีใครบอกได้แน่ชัดว่า คนเรามีคุณลักษณะต่างๆ อยู่รวมกันทั้งหมดเท่าใด ยิ่งกว่านั้น คุณลักษณะต่างๆ แต่ละตัว ก็มีใช้จะแยกตัวออกจากกันได้โดยอิสระ จึงทำให้การศึกษาเพื่อวัดบุคลิกภาพ จึงเป็นสิ่งที่ยากยิ่ง และให้ความแตกต่างไปจากการวัดความสามารถด้านต่างๆ

ชนิดของแบบทดสอบบุคลิกภาพ

แบบทดสอบที่สร้างขึ้น สำหรับวัดบุคลิกภาพของบุคคลนั้น แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. แบบทดสอบประเภทให้รายงานตัว หรือแบบสอบถาม (Self-Report Tests or Questionnaire)
2. แบบทดสอบประเภทการฉายภาพ (Projective Tests)

ก. แบบทดสอบประเภทให้รายงานตนเอง

แบบทดสอบประเภทนี้ เป็นชนิดแบบทดสอบที่ใช้ภาษา ประกอบด้วย ชุดของคำถามหรือข้อความต่างๆ ที่ผู้รับการทดสอบต้องอ่าน และเขียนตอบข้อเหล่านั้น แบ่งเป็น

1. แบบตรวจสอบรายการ (Checklists)

แบบตรวจสอบรายการนี้ ประกอบด้วย ชุดของข้อความทำเป็นบัญชีรายการเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับบุคลิกภาพหรือการกระทำของบุคคล และให้ผู้ตอบตรวจสอบรายการแต่ละรายการนั้น แล้วกาเครื่องหมายหน้าข้อรายการที่ตนเป็นเช่นนั้น

แบบตรวจสอบรายการที่รู้จักดี คือ แบบตรวจสอบปัญหาของมูนนี่ (The Mooney Problem Checklists) ใช้ได้สำหรับระดับมัธยมต้น-ปลาย มหาวิทยาลัย และผู้ใหญ่

แบบตรวจสอบรายการนี้ เน้นการรับรู้ที่เกี่ยวกับตนเองของแต่ละคน การรายงานปัญหาของตนเองหรือปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับ สุขภาพ พัฒนาการทางร่างกาย การเงิน สถานะความเป็นอยู่ การงานที่ทำ กิจกรรมด้านสังคม และสันตนาการ ความสัมพันธ์ทางสังคม ความ

สัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน บ้านและครอบครัว ศีลธรรมจรรยา การปรับตัวด้านการเรียน การศึกษา-วิชาชีพและสังคม รวมทั้งหลักสูตรและวิธีการสอนในชั้นเรียน

2. แบบสำรวจ (Inventory)

มีลักษณะคล้ายแบบตรวจสอบรายการ ต่างกันที่ แบบสำรวจจะมีชุดของคำถามหรือข้อความ ให้ผู้ตอบตอบในรูปของ “ใช่” “ไม่ใช่” หรือในรูป “ให้เลือกตอบ” เช่น

- แบบสำรวจบุคลิกภาพรวมของมินนิโซต้า (Minnesota Multiphasic Personality Inventory = MMPI)

แบบสำรวจ MMPI สร้างขึ้นเพื่อใช้ทดสอบลักษณะผิดปกติทางจิต ที่เกี่ยวกับสุขภาพ อารมณ์ โศกเศร้า ความผิดปกติทางประสาท และความไม่ปกติทางโมเตอร์ เจตคติที่เกี่ยวกับเรื่อง เพศ ศาสนา อาชีพ การเมืองและสังคม คำถามเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ ครอบครัว และการแต่งงาน ตลอดจนการแสดงออกของพฤติกรรมโรคประสาทและโรคจิต

- แบบสำรวจบุคลิกภาพของเอดเวิร์ด (Edwards Personal Preference Schedule = SPSS)

แบบสำรวจนี้ มีลักษณะเป็นแบบบังคับให้เลือก ใช้วัดตัวแปรทางบุคลิกภาพ 15 ชนิด คือ ความสัมฤทธิ์ผล ความเคารพนบนอบ ตำแหน่งหน้าที่ เป็นจุดรวมความเอาใจใส่ ความเป็นอิสระ การยอมรับ เข้าใจความคิดตนเองและคนอื่น ความช่วยเหลือ ความมีอำนาจ การยกย่องช่วยเหลือบุคคลอื่น การเปลี่ยนแปลง ความอดทน สัมพันธ์กับเพศตรงข้าม การรุกราน ก้าวร้าว

3. แบบมาตราการประมาณค่า (Rating Scales)

แบบทดสอบในลักษณะนี้ คือ การให้ผู้ตอบอ่านข้อความต่างๆ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ยกขึ้นมาแล้วตัดสินความรู้สึกของตนเอง โดยแบ่งความรู้สึกเป็น 5 ประเภท คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยบ้าง ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผลของการตอบแต่ละข้อ ให้เป็นคะแนน 5 4 3 2 1 ตามลำดับ แล้วเอาคะแนนที่ได้จากการตอบทุกข้อ มารวมกัน จะทำให้ทราบแนวโน้มของผู้ตอบว่าเป็นไปในทิศทางใด เช่น

- แบบทดสอบ เพื่อการสำรวจนิสัยและเจตคติทางการเรียน (The Survey of Study Habits and Attitudes = SSHA)

ข้อสรุปของการทดสอบประเภทให้รายงานตนเอง

แบบทดสอบให้รายงานตนเอง ดังได้กล่าวมาแล้ว มีลักษณะจำกัดความคิดของผู้รับการทดสอบเนื่องจาก เป็นการแสดงออกภายในขอบเขต ที่ผู้สร้างได้กำหนด การทดสอบ

แบบนี้ เรียกว่า “แบบปลายปิด” ทำให้ไม่อาจค้นหาบุคลิกภาพที่แท้จริงได้ ต่อมา มีการสร้างแบบทดสอบที่เรียกว่า “แบบปลายเปิด” ขึ้นผสมกัน เพื่อช่วยให้บุคคลมีอิสระในการตอบมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี แบบทดสอบประเภทนี้ ก็ยังไม่อาจหลีกเลี่ยงจุดอ่อนของการตอบไม่ตรงความจริงไปได้

ข. แบบทดสอบประเภทการฉายภาพ

แบบทดสอบประเภทนี้ สร้างขึ้นจากความคิดที่ว่า “ถ้าบุคคลใดมีโอกาสแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างเสรี บุคคลนั้นย่อมจะแสดงบุคลิกภาพ (ความรู้สึกลึกซึ้งที่เจตคติที่เกี่ยวกับทัศนะแห่งชีวิตที่เป็นโลกส่วนตัว) ของตนออกมาในปฏิกิริยานั้น ๆ

สิ่งเร้า ดังกล่าวนั้น จะต้องมีความหมาย และเปิดโอกาสให้บุคคลได้อธิบายโลกส่วนตัวของเขาเองโดยเฉพาะ

นักจิตวิทยา ได้จำแนกสิ่งเร้า ที่ใช้กับผู้รับการทดสอบ 3 ประเภท คือ

1. ประเภทที่ใช้รูปภาพ
2. ประเภทที่ใช้ภาษา
3. ประเภทที่ใช้การแสดงออก

ประเภทที่ใช้รูปภาพ

ประเภทนี้ เป็นที่รู้จักกันนิยมใช้กันมาก โดยเฉพาะพวกจิตแพทย์ คือ

1. แบบทดสอบภาพหยดหมึกของรอร์ชาค (The Rorschach Inkblot Test)
2. แบบทดสอบบรรยายภาพ ทีเอที (Thematic Apperception Test = TAT)

รายละเอียดของแบบทดสอบทั้ง 2 แบบนี้ ที่เกี่ยวกับ แบบสอบ การดำเนินการ การแปลความหมาย โปรดศึกษาจากตำรา PC 303 การทดสอบทางจิตวิทยา

ประเภทที่ใช้ภาษา

แบบทดสอบประเภทนี้ เป็นการใช้ภาษาโดยตรง ทั้งในรูปของการให้เขียนตอบ และตอบปากเปล่า แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. ชนิดคำสัมพันธ์ มีลักษณะ ดังนี้

- ผู้ทดสอบกำหนด “คำ” ต่าง ๆ ให้ (ส่วนใหญ่ของ “คำ” มักเป็นคำนาม)
- ผู้รับการทดสอบ จะตอบกับ “คำ” นั้น ในความคิดแรกที่ผุดขึ้นในความคิด

ของเขา

- ตัวอย่างคำได้แก่

1. ฉัน.....	2. แม่.....	3. บ้าน.....	4. โต๊ะ.....	5. หนังสือ.....
6. พ่อ.....	7. โรงเรียน	8. รัก.....	9. ต้นไม้.....	10. เกลียด.....
11. กระดาษ.....	12. รongเท้า.....	13. ต่อบู้.....	14. เชือก.....	15. น่องสาว.....
16. ขนมปิ้ง.....	17. ร่างกาย.....	18. น่องสาว.....	19. ประตู.....	20. เพื่อน.....

- ผู้ทดสอบ จะบันทึกเวลาที่ใช้ ปฏิกริยา และคำตอบของผู้รับการทดสอบ เมื่อเสนอคำหนึ่ง ๆ ไปแล้ว เพื่อนำผลจากการบันทึก มาให้ความหมายต่อไป

2. ชนิดเติมประโยคให้สมบูรณ์ มีลักษณะ ดังนี้

- ผู้ทดสอบกำหนดประโยคที่ยังไม่สมบูรณ์ขึ้น เพื่อให้
- ผู้รับการทดสอบ ได้เขียนหรือต่อเติม ประโยคที่ยังไม่ครบข้อความ ให้มีความสมบูรณ์ขึ้น
- ผู้ทดสอบจะนำ คำตอบของผู้รับการทดสอบ ไปวิเคราะห์ตีความหมายในแง่ของพฤติกรรม คำตอบส่วนมาก มักเกี่ยวข้องกับ อารมณ์ แรงจูงใจ และลักษณะที่คาดหวังไว้

1. ฉันไม่ชอบอย่างมาก.....
2. แม้ว่าใคร ๆ จะถูกต้อง ฉัน.....
3. เมื่อใดงานหนัก ฉัน.....
4. เพื่อให้ได้สิ่งที่ฉันต้องการ.....
5. คนที่ฉันชอบมากที่สุด.....

ประเภทใช้การแสดงออก

วิธีการทดสอบแบบฉายภาพ โดยใช้การแสดงออกของผู้รับการทดสอบ มี 3 วิธี คือ

1. การวาดรูป
2. การเล่น
3. การเล่นละคร

ข้อจำกัดของวิธีการทดสอบแบบฉายภาพ

เทคนิคโปรเจคทีฟ ที่ได้กล่าวไปแล้ว เป็นวิธีการศึกษาที่เน้นภาพส่วนรวมของบุคลิกภาพทั้งหมดของคน ๆ นั้น มากกว่ามุ่งที่จะวัดลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะ และยังช่วยให้บุคคลสามารถตอบสนองต่อสิ่งเรานั้น ได้โดยไม่เกิดความรู้สึกต่อต้านป้องกันตนเอง นับว่าให้ประโยชน์มาก ในการศึกษาบุคลิกภาพอย่างรวม ๆ

แต่ก็ยังมีขาดหลักฐาน ที่จะยืนยันว่า วิธีการเหล่านี้ จะช่วยให้เห็นบุคลิกภาพเป็นส่วนรวมได้อย่างถูกต้อง และช่วยทำนายพฤติกรรมในอนาคตที่ดี

นอกจากนี้ ยังเห็นว่า เทคนิคโปรเจคทีฟ ให้ประโยชน์จำกัด เพราะผู้ที่ใช้ได้ จะต้องได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษ ทั้งยังต้องใช้เวลามากในการทดสอบ และตีความหมายอีกด้วย

ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความถนัด

ความหมายของความถนัด

ได้มีผู้ให้นิยามของ “ความถนัด” (Aptitude) ไว้หลายประการด้วยกัน แต่ในที่นี้ จะขอกล่าวถึง ดังนี้

ความถนัด หมายถึง แนวหรือศักยภาพที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งยังมีได้พัฒนา หากแต่เป็นรากฐานที่ทำให้บุคคล เกิดความสามารถและทักษะตลอดจนความล้มเหลวผลต่าง ๆ ได้

ความถนัด หมายถึง ลักษณะรวมของความสามารถและคุณสมบัติอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งดั้งเดิมหรือการฝึกฝนในภายหลัง ซึ่งเป็นที่รู้กันดีว่า เป็นความสามารถของแต่ละบุคคล ต่อการเรียนรู้พิเศษบางเรื่อง

ความถนัด หมายถึง ศักยภาพหรือสมรรถภาพ หรือความสามารถ ที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งสามารถเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดขึ้นเป็นทักษะเฉพาะได้

กล่าวโดยสรุป ความถนัด ในด้านต่าง ๆ ของบุคคล อาจมีมาแต่กำเนิด และอาจมา มีขึ้นได้จากการฝึกฝนและเรียนรู้ในภายหลัง นอกจากนี้ยังพบว่า ความถนัดของบุคคล ต้องอาศัยสติปัญญาเป็นพื้นฐาน และความสนใจก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับความถนัดด้วยเช่นกัน เพราะ ถ้ามีความถนัด แต่หากขาดความสนใจ ก็ทำให้บรรลุความสามารถขั้นสูงได้ยาก

ลักษณะของความถนัดของบุคคลที่ใช้วัดกัน

ความถนัดต่าง ๆ ที่ได้มีการสร้างแบบทดสอบขึ้นมาใช้วัดกันนั้น มีหลายอย่างด้วยกัน คือ

1. ความถนัดที่เป็นความสามารถทางสมองเฉพาะด้าน

คือ ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับ

- เซอว์นับัญญัติทั่วไป หรือ ความสามารถในการเรียนรู้ทั่วไป
- ความสามารถทางการใช้ภาษา
- การคิดหาเหตุผลทางการใช้ถ้อยคำ
- ความสามารถทางเลขจำนวน
- การคิดหาเหตุผลทางตัวเลข
- การคิดหาเหตุผลทางนามธรรม
- ความไวต่อการรับรู้
- ความสามารถทางความจำ
- ความสามารถในการมองภาพมิติ

2. ความถนัดที่เป็นความสามารถทางกลไกของร่างกาย

คือ ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับ

- ความแข็งแรงและความยืดหยุ่นของแขน
- ความแข็งแรงและความยืดหยุ่นของลำตัว
- การรักษาสมดุลย์เมื่ออยู่กับที่และการเคลื่อนไหว
- การประสานงานกันของกล้ามเนื้อส่วนใหญ่
- พลังในการเคลื่อนไหว

3. ความถนัดที่เป็นความสามารถทางการสัมผัส

คือ ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับ

- ด้านการมองเห็น
- ด้านการได้ยิน

4. ความถนัดที่เป็นทักษะของกล้ามเนื้อและสมอง

คือ ความสามารถที่รวมทักษะทางด้านสัมผัสและกลไกของร่างกาย เข้าด้วยกัน

เช่น

- การควบคุมความแม่นยำ
- การประสานงานของแขนขา
- ความไวในการตอบสนอง
- ความรวดเร็วของการเคลื่อนไหวแขน
- การควบคุมอัตราความเร็ว

- ความคล่องแคล่วในการใช้มือ
- ความคล่องแคล่วในการใช้นิ้วมือ
- ความเที่ยงของแขนและมือ
- ความเร็วของการหมุนข้อมือ
- ความสามารถในการคาดคะเน

ชนิดของแบบทดสอบความถนัด

แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบความถนัดประเภทตัวประกอบพหุคูณ

ใช้วัดความถนัดที่เป็นความสามารถทางสมองเฉพาะด้าน และบางส่วนของความถนัดที่เป็นทักษะของกล้ามเนื้อ โดยเฉพาะทักษะทางความคล่องแคล่วในการใช้มือ และการใช้นิ้วมือ

ตัวอย่างแบบทดสอบ ในลักษณะนี้ได้แก่

แบบทดสอบชุดความถนัดทั่วไป (General Aptitude Test Battery = GATB)

แบบทดสอบความถนัดชนิดจำแนกตัวประกอบ (Differential Aptitude Test = DAT)

2. แบบทดสอบความถนัดประเภทตัวประกอบเดี่ยว

สร้างขึ้น เพื่อทดสอบความถนัดด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ เพียงด้านเดียว ได้แก่

- แบบทดสอบความถนัดเชิงดนตรี
- แบบทดสอบความถนัดเชิงเครื่องจักรกล
- แบบทดสอบความถนัดเชิงเสมียน
- แบบทดสอบความถนัดเชิงศิลปะ
- แบบทดสอบความถนัดเชิงความคิดสร้างสรรค์

ตัวประกอบของความถนัดเชิงดนตรี

โดยทั่วไป ตัวประกอบของความถนัดเชิงดนตรี ที่นำมาใช้สร้างแบบทดสอบ มักเกี่ยวข้องกับ

1. ความถนัดที่เป็นความสามารถทางสมองเฉพาะด้าน และ
2. ความถนัดที่เป็นความสามารถทางการสัมผัส และ
3. ตัวประกอบที่ใช้วัดความสามารถทางด้านดนตรี มี 6 อย่าง คือ
  - ความสามารถในการจำแนกระดับเสียง
  - ความสามารถในการจำแนกความเข้มแข็งของเสียง
  - ความสามารถในการพิจารณาจังหวะ

- ความสามารถในการจำแนกจังหวะเสียง
- ความสามารถในการจำแนกคุณภาพของเสียง
- ความสามารถในการจำแนกเสียงดนตรี

แบบทดสอบความถนัดทางดนตรีของซีชอร์ (Seashore Measures of Musical Talents = SMMT) เป็นแบบทดสอบที่นิยมใช้กันมาก

ตัวประกอบของความถนัดเชิงเครื่องจักรกล

โดยทั่วไป ตัวประกอบของความถนัดเชิงเครื่องจักรกล มักเกี่ยวข้องกับ

1. ความถนัดที่เป็นความสามารถทางสมองเฉพาะด้าน และ
2. ความถนัดที่เป็นทักษะของกล้ามเนื้อและสมอง และ
3. ตัวประกอบที่ใช้วัดความสามารถด้านเครื่องจักรกล มีดังนี้
  - ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องจักรกล
  - ความเข้าใจเกี่ยวกับการมองภาพมิติ
  - การประสานงานระหว่างสมองและกล้ามเนื้อ

แบบทดสอบความเข้าใจเครื่องจักรกล (The Test of Mechanical Comprehension = TMC) เป็นแบบทดสอบที่ใช้กันมาก

ตัวประกอบของความถนัดเชิงเสมียน

โดยทั่วไป ตัวประกอบความถนัดเชิงเสมียน ที่นำมาใช้สร้างแบบทดสอบ มักเกี่ยวข้องกับ

1. ความถนัดที่เป็นความสามารถทางสมองเฉพาะด้าน และ
2. ความถนัดที่เป็นทักษะของกล้ามเนื้อและสมอง และ
3. ตัวประกอบที่ใช้วัดความสามารถเชิงเสมียน คือ ความแม่นยำและความรวดเร็วที่เกี่ยวข้อง

- ความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับถ้อยคำ
- ความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือ
- ความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับเลขจำนวน

แบบทดสอบความถนัดเชิงเสมียนมินนิโซต้า (Minnesota Clerical Test) เป็นแบบทดสอบที่นิยมใช้มากที่สุด

ตัวประกอบของความถนัดเชิงศิลปะ

โดยทั่วไป ตัวประกอบความถนัดเชิงศิลปะ ที่นำมาใช้สร้างแบบทดสอบ มักเกี่ยวกับ

1. ความถนัดที่เป็นความสามารถทางสมองเฉพาะด้าน และ
2. ความถนัดที่เป็นความสามารถทางการสัมผัส บวกกับบางส่วนของความถนัดที่เป็นทักษะของกล้ามเนื้อและสมอง และ

3. ตัวประกอบที่ใช้วัดความถนัดเชิงศิลปะ ประกอบด้วย

- ทักษะการใช้มือ
- เซวอร์ปัญญาเชิงสุนทรีย์
- ความคล่องในการรับรู้
- จินตนาการสร้างสรรค์
- การตัดสินใจเชิงสุนทรีย์

แบบทดสอบการตัดสินใจเชิงศิลปะของไมเออร์ (The Meier Art Test : Judgement และ Aesthetic Perception) เป็นแบบทดสอบที่นิยมใช้กัน

ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสนใจ

ความหมายของความสนใจ

ความสนใจ แสดงถึง ความโน้มเอียงที่บุคคลจะเลือก หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เขาชอบมากกว่าสิ่งอื่น

ความสนใจ เป็นแรงผลักดันอันหนึ่ง ที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำการใด ๆ ขึ้น

ความสนใจ แสดงถึง ความชอบของบุคคล หรือความรู้สึกของความตั้งใจ หรือความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับวัตถุ หรือสิ่งของบางอย่าง

การศึกษาความสนใจของบุคคล

การศึกษาความสนใจของบุคคลนั้น มีพื้นฐานอยู่ที่ว่า บุคคลย่อมมีความสนใจมากน้อยแตกต่างกันในกิจกรรมต่าง ๆ ของชีวิต นอกจากนี้ ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง บุคคลยังมีความสนใจมากกว่ากันอีกด้วย

การที่จะทราบว่าบุคคลมีความสนใจในสิ่งใดบ้าง และมีมากน้อยเพียงใด ก็อาจกระทำได้โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับความสนใจ ดังนี้

- สิ่งที่บุคคลนั้นสนใจมีอะไรบ้าง
- ความสนใจของเขาในกิจกรรมอย่างหนึ่ง กับความสนใจในกิจกรรมอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วเป็นอย่างไร
- ปริมาณความสนใจของเขา ในกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดนั้นเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับความสนใจของคนอื่นในกิจกรรมอย่างเดียวกัน
- ความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปได้มากน้อยเพียงใด เมื่อเวลาผ่านไป

วิธีการที่ใช้ศึกษา “ความสนใจ” ของบุคคล

การศึกษาเพื่อดู และค้นหา เกี่ยวกับ “ความสนใจ” ของบุคคล กระทำได้โดย

1. สังเกตสภาพความเป็นไปของแต่ละบุคคล
2. จับจุดความสนใจต่าง ๆ ที่บุคคลแต่ละคนแสดงออกทางถ้อยคำ
3. ศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นกระทำ
4. ใช้แบบสำรวจความสนใจวัดโดยตรง

วิธีการศึกษา “ความสนใจ” ด้วยการที่ใช้แบบสำรวจที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานแล้ว ย่อมจะช่วยให้เรียนรู้ถึงความสนใจของบุคคล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากกว่าวิธีการอื่น ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว แต่อย่างไรก็ดี ผู้ศึกษาจำเป็นต้องใช้วิธีการอื่น ๆ ร่วมไปกับการใช้แบบสำรวจด้วย เพื่อป้องกันจุดบกพร่องซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากการใช้แบบสำรวจ

แบบสำรวจความสนใจ ที่ใช้กันโดยทั่วไป ควรให้ผู้รับการทดสอบ ได้ทราบเกี่ยวกับตนเองอย่างกว้างขวาง ในเรื่องต่อไปนี้

1. สามารถค้นหาความสนใจ ที่ไม่ปรากฏ หรือความสนใจที่บุคคลไม่ทราบว่าตนมีอยู่
2. สามารถตรวจสอบความสนใจ ที่บุคคลคิดว่าตนมีอยู่ ว่ามีจริงหรือไม่
3. สามารถค้นหาความขัดแย้งซึ่งอาจเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแล้วจริง ๆ ระหว่างความสนใจที่บุคคลคิดว่ามีอยู่ กับความสนใจที่วัดได้ด้วยวิธีการอื่น ๆ
4. สามารถค้นหาความขัดแย้ง ซึ่งอาจเกิดขึ้น หรือซึ่งเกิดขึ้นแล้ว ระหว่างความสนใจต่างชนิดกัน
5. สามารถค้นหาความแตกต่างระหว่างความสนใจ กับความถนัด เป็นความสามารถของบุคคล
6. สามารถตรวจสอบแบบแผนของความสนใจ ซึ่งยังไม่ปรากฏชัดเจน
7. สามารถค้นหาปัญหาเกี่ยวกับความสนใจของบุคคล ว่ามีความโน้มเอียงจะเป็นความสนใจของเพศชายหรือเพศหญิง
8. สามารถค้นหาปัญหาการปรับตัวในทางการศึกษา และทางอาชีพ อันเนื่องจากความสนใจที่ไม่เหมาะสม

ในการใช้แบบสำรวจ และวิธีการอื่น ๆ เพื่อวินิจฉัยความสนใจของบุคคล ควรตระหนักถึงหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** ให้ใช้แบบสำรวจความสนใจ สำหรับศึกษา ความสนใจทั่วไปเพื่อนำมาช่วยแนะแนวทางในการเลือกเรียน วิชาสามัญ และวิชาชีพที่เหมาะสมกับนักเรียน

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ใช้แบบสำรวจความสนใจ เพื่อตรวจสอบความสนใจเดิมของนักเรียน ให้ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ระดับผู้ใหญ่ ให้ใช้แบบสำรวจความสนใจ เพื่อตรวจสอบเจตคติ และความพึงพอใจในงานที่กระทำอยู่

แบบสำรวจความสนใจ ที่ใช้กันมาก ได้แก่

1. แบบสำรวจความสนใจในอาชีพของสตรอง (The Strong Vocational Interest Blank = SVIB)

2. แบบสำรวจความสนใจของคูเดอร์ (The Kuder Preference Record = KPR) แบบสำรวจนี้แบ่งเป็น 3 ฟอรม์ คือ Vocational Form, Occupational Form, Personal Form

สรุป

บุคลิกภาพ หมายถึงลักษณะนิสัยที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ประกอบด้วยคุณลักษณะทางกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา

การประเมินค่าบุคลิกภาพเชิงวิทยาศาสตร์ กระทำได้โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การประมาณค่า การทำสังคมมิติ การใช้แบบสำรวจบุคลิกภาพ และ การใช้แบบทดสอบโปรเจคทีฟ

วิธีการวัดบุคลิกภาพของบุคคล กระทำได้ 4 ทาง คือ 1. วัดพฤติกรรมจริง ๆ ของแต่ละบุคคล 2. วัดความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคลนั้น 3. พิจารณาสິงที่บุคคลนั้นกล่าวถึงตนเอง และ 4. ให้บุคคลแสดงตนเองโต้ตอบต่อสถานการณ์ที่กำหนดให้ อย่างไรก็ตามวิธีการวัดบุคลิกภาพของบุคคล เป็นเรื่องยากมาก และมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากการวัดความสามารถด้านต่าง ๆ

แบบทดสอบที่สร้างขึ้นสำหรับวัดบุคลิกภาพแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ 1) แบบทดสอบประเภทให้รายงานตนเอง ซึ่งได้แก่ แบบตรวจสอบรายการแบบสำรวจ แบบมาตราการประมาณค่า 2) แบบทดสอบประเภทโปรเจคทีฟ หรือการฉายภาพ

ลักษณะของความถนัดที่เป็นพื้นฐานของบุคคลที่ใช้วัดกัน ได้แก่ ความถนัดด้านความสามารถทางสมองเฉพาะด้าน ความถนัดที่เป็นความสามารถทางกลไกของร่างกาย ความถนัดที่เป็นความสามารถทางการสัมผัส และความถนัดที่เป็นทักษะของกล้ามเนื้อและสมอง

แบบทดสอบความถนัดมี 2 ประเภท คือ 1) แบบทดสอบความถนัดประเภทตัวประกอบพหุคูณ และ 2) แบบทดสอบความถนัดประเภทตัวประกอบเดี่ยว ซึ่งได้แก่ แบบทดสอบความถนัดเชิงดนตรี แบบทดสอบความถนัดเชิงเครื่องจักรกลแบบทดสอบความถนัดเชิงเสมียนแบบทดสอบความถนัดเชิงศิลปะ และแบบทดสอบความถนัดเชิงความคิดสร้างสรรค์

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 5

1. จงให้คำจำกัดความของคำว่า “บุคลิกภาพ”
2. การประเมินค่าบุคลิกภาพ แบ่งเป็นกี่วิธีอะไรบ้าง
3. การวัดบุคลิกภาพจริง ๆ ของบุคคลแตกต่างจากการวัดความคิดเห็นที่บุคคลอื่น ๆ มีต่อบุคคลนั้นอย่างไร
4. การวัดบุคลิกภาพแตกต่างจากการวัดความสามารถด้านต่าง ๆ อย่างไร
5. จงอธิบายแบบทดสอบบุคลิกภาพประเภทการฉายภาพ ที่ใช้รูปภาพ
6. วิธีการทดสอบแบบฉายภาพ โดยใช้การแสดงออกของผู้รับการทดสอบเป็นอย่างไร จงอธิบาย
7. ความถนัดและความสนใจแตกต่างกันอย่างไร
8. ลักษณะของความถนัดอะไรบ้างที่ใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างแบบทดสอบความถนัดชนิดต่าง ๆ
9. ตัวประกอบของความถนัดเชิงเครื่องจักรกลมีอะไรบ้าง และเกี่ยวข้องกับความถนัดด้านใด
10. ตัวประกอบของความถนัดเชิงศิลปะมีอะไรบ้าง และเกี่ยวข้องกับความถนัดด้านใด
11. การสำรวจความสนใจ ควรให้บุคคลได้ทราบเกี่ยวกับตนเองในทางใดบ้าง